

HAMALAU

Lutxo Egia-rena

Mikel Martinez-ek antzeztua

HAMALAU

LUTXO EGIA

Café BILBAO-TARTEAN teatroa SARIA

Mikel Martinez

*Gizon bat (ENEKO) ahapeka abesten eraikin bateko terrazan.
(Musika.... Major Tom, Can you hear me???)*

ENEKO

Ba ote du suizidioak berezko musikarik? Kanta bat? Himno bat! Izen propio batekin. Protagonista batekin. Major Tom esaterako. Can you hear me, major Tom? Eta major Tom espazioan kulunkatzen... Agur!!!!!!

Eneko, nire izena, ez. Nire izena ez da inoiz agertuko horrelako kanta batetan. Nik ez dut suizidatu behar. Nik ez dut neure buruaz beste egiteko asmorik.

Ene!!! Hau da hau altitudea! Behera begiratu eta barrenak mugitzen zaizkit!! Eskerrak ni, hona, beste baten suizidioa egiaztatzea etorri naizela. Horrexetara bakarrik. Ez da notario (nótaire) batentzat ohiko lana, baina nire bezeroa ez da inondik ere bezero arrunta...

Jon. Jon deitzen diot nik bezeroari, Jon Mirande idazle suizidaren omenez..., nahiz eta, bueno, Jon Mirandek barbiturikoak hartu zituen. Begira! Alejandra Pizarni poetak ere barbiturikoak hartu zituen, 50 pilula, antza. Eta beste literato batzuk berdin: Cae(txe)sare Pavese, Stefan Zweig. (Stefan-sbaig). Bai, idazleek beti estimatu izan dituzte barbiturikoak. Bueno, idazleek eta Marilyn Monroek ere. Barbiturikoak. Baina, aldiz, altitude honetatik salto egitea..., ez dakit...

Hamalagarren pisua! Uf! Berdin-berdin aukera zezakeen, diot nik, hirugarrena. Hirugarrenetik salto egiten baduzu, agur. Bestela, laugarrena. Laugarrenetik hil egiten zara seguru. Baina Jon hamalagarrenarekin tematu da. Haren esanetan, historikoki oso jende gutxik aukeratu du hamalagarrena. Horregatik berak, hamalagarrena.

Eta, ez dakit nik, baina..., nire uste apalean, gauza bat da norbere bizitzari fini, amaiera, ematea, plof! eta beste bat, oso bestelakoa, garunak hona eta hara sakabanatzea: plof, plof, plof! Baina, tira, azken finean, ni haren notarioa

baino ez naiz. Eta bizitza baten amaieraren testigantza ez ezik, garun-sakabanatze baten testigantza ere eman behar badut, eman egingo dut, bai horixe. Izenarekin hasita. Suizidio ingelesa. Suizidio mota honi suizidio ingelesa deitzen baitzaio. Edo hooligan-suizidioa, edo, sinpleki, balconing. Hori bai, Suizidio ingeles baten barruan modalitate ezberdinak egon daitezke:

Klabadoa, inbertsoa, tirabuzoia, txiribuelta edo estilo librea: ahuntza kanpandorretik beherako estilo erabat librea. PLOF!!

Ikusiko dugu zein modalitate aukeratzan duen Jonek. Eta nik jaso.

Jauziaren denborak ere jaso behar ditut: ordua eta iraupena: erlojua eta kronometroa, beraz. Eta denbora atmosferikoa ere, eguraldia, Haizea batez ere: haizearen indarra eta norabidea: gaur ia-ia ez du haizerik egiten. Bare-bare dago: 5 km orduko hegomendebaldea. Ondo. Eguzkiak apur bat molestatzen du, baina... baldintza onak.

Red Bulleko klabadista profesional batek zubi batetik nola, halakoxe aukera eta baldintzak ditu gaur Jonek. Ondo pentsaturik, zubi bat ere aukera zezakeen. Uretara amildu, Paul Celan poeta bezala Pariseko Sena ibaian. Zubi bat, bai. Erreza da, bai, izan ere, hiri orok du bere zubi fetitxe eta derrigorrezkoa.

Baina, ez: Jon hamalagarrenarekin tematuta.

Ordua da kasik. Heltzear dago Jon. Eta hemen prest dago dena: terraza eder hau, erlojua, kronometroa... **Zer besterik...?**

Batera eta bestera begiratzen du. Amildegirantz daramatza buru-begiak.

...azken unean bertigorik ez sentitzea, jakina. Eta erabakia ongi hausnartuta etortzea. Hori ere bai.. Ze afera inportantea da. Afera da..., afera zera da... (frantses kaskarrean) Il n'y a qu'un problème philosophique

vraiment sérieux : c'est le suicide. Albert Camus idazle eta filosofoak esandakoa:

Il n'y a qu'un problème philosophique vraiment sérieux : c'est le suicide. Egiazki afera filosofiko serio bakarra dago: suizidioa. Eta holan da, bai. Izan ere, Filosofiaren galderarik behinena zera da: ea bizitzeak merezi duen ala ez. Camus. Filosofiaren auzia.

ENEKO

Latza, ezta? Latza! Camus bezalako filosofo batek hori esaten dizunean, zeure buruaz beste egiteko kriston gogoia sartzen zaizu, baina kriston gogoia. Filosofia axola bazaizu, behintzat. Kriston gogoia!

Baina, diot nik: heldu ote dakiok suizidioari, filosofia dakarren afera serio bakarrari, muinera jo gabe, alegia, suizidatu gabe? Zeren eta Camus ez zen suizidatu. Eta suizidioaren gaineko filosofia sortu eta garatu duten filosofo gehienek ere ez dute beren buruaz beste egin. Bakan batzuk, besterik ez: Sokrates, Seneca, Zenon de Citio, Gilles Deleuze, Primo Levi, Guy Debord, Walter Benjamin, Philip Mainlander... Bua! Suizidioaren historia. Ze aberatsa!

Horregatik ere deitu dit Jonak: hamalagarren solairua! Beste kokka bat Suizidioaren Historioan.

Telefono batek jotzen du,

ENEKO

Alo? (...) Egun on, zera... Jon! Hemen naiz, terraza eder honetan dagoeneko. Bertatik bistak izugarriak dira, Jon, izugarriak!! (...) Toki ezin hobea aukeratu duzu (...) Hamalagarren solairua, uf! Behera begiratu eta barrenak mugitzen zaizkizu baina, lasai, ohitu egiten zara berehala (...) Eta ... eguraldia... eguzkiak apur bat molestetzen du baina haizea neurri neurrikoa da. Red Bulleko Klabin profesional batek zubi batetik nola ... Eh? Ah, bai, parkatu, hitz egiten utziko dizut bai, esan... jakina... (...) zer? (...) zer

diostazu? (...)nola gaur ez zarela suizidatuko? (...) dena dago prest: terraza, erlojua, kronometroa.... baina... (...) orduan, noiz? (...) nola ez gaur ez bihar ez inoiz? (...) nola hobeto pentsatu duzula? (...) baina dena dago prest, ordea... (...) den-dena, altitudea, haizearen indarra eta norabidea... (...) bai, bai... ari naiz entzuten, baina, bai, (...) nola hamaika arazo dituzula konpontzeko? (...) baina ez al da suizidioa arazo guztiak kolpe bakarrean konpontzeko modua...? Eta Suizidioaren historian egin behar zenuen koxka? Eta jada ez duzu Internacional Suizidista fundatu behar? (...) Nola hain zuzen ere...? (...) bai, baina, orduan... (...) barkatu... (...) ados (...) ez, ez nago kezkatu diruarekin (...) bai (...) dakort (...) agur (...) zeuk ere egun ederra pasa...

Baia... (*Gorde egiten du telefonoa*). Ez dela suizidatuko, dio. Hobeto pentsatu duela. Hamaika arazo dituela... (*Etenaldia*). Hemen dena prest: Terraza eder hau, erlojua, kronometroa altitudea, haizea...

Hau aukera galdua!

Hau tamala!

Hau zaputza! Salto egiteko gogoia ematen du. Honelaxe: abiada hartu eta salto!! Inbertso bat tirabuzoi bikoitzaz! (*eskuez lagundurik*) Inbertso bat tirabuzoi bikoitzaz!!!!

“Internacional Suizidista”, zioen. “Internacional Suizidista fundatuko dut”, zioetan Jonek. Eta zin egin dit oraindik eusten diola asmoari, baina orain garbi omen dauka horretarako bizirik egon behar duela, bizirik egon behar duela suizidoaren pedagogia egiteko eta haren dimentsio soziala berreskuratzeko eta transmititzeko.

Orain, guztiz bareturik.

Bai, dimentsio soziala. Ze, suizidioa egintza intimoa da, baina, paradoxikoa badirudi ere, aldi berean ezagutarazia, partekatua... soziala! Eta hor sartzen gara notariook. Baina ikuskizunik gabe. Showrik gabe. Zeren eta gaur egun, aro digital honetan, tamalez, suizidioa ikuskizuna ere bada. Webcam bat ezarri eta zuzenean konpartitzen duzu Instagramen: nartsizismo ariketa deitoragarria. Eta joera

hori zabaltzen ari da poliki-poliki, bai, “Ai, begira, neure buruaz beste egiten dut maitemindurik nagoelako neure buruarekin”. Nartsizismo hutsa.

Lehengo batean, tipo bat suizidatu zen zuzenean sare sozialetan eta, aurretiaz ez zekienez zenbat like lortuko zituen, programatuta utzi zituen hamaika mezu, hamaika emotikono.... Jasanezina!

Ez! Suizidioa beste gauza bat da. Nola esan? Barne-dilema da, barnegaldera bati emandako barne-erantzuna, barne-bulkada... Barne... “Barne-koa” Eta, bestalde... jakinarazia, partekatua..., baina ez mundu digitalean, errealean soilik. Eta horri suizidio klasikoa deitzen zaio. Suizidio klasikoa.

ENEKO

Adibidez, suizidio klasiko petoa: Virginia Woolf. Poltsikoetan harriak sartzen ditu eta Ouse ibaira amiltzen da. Suizidio klasiko de manual. Suizidio klasiko urtarra, zehatzago suizidio klasiko urtar hibaitarra, zeren suizidio urtarrak bi motatakoak izan daitezke: hibaitarrak ala itsastarrak. Paul Celan poeta, esaterako, Parisko Sena hibaian: klasiko hibaitarra. Baina Alfonsina Stornik Argentinako Mar del Plata-n, klasiko itsastarra. Gainera, Alfonsinak ohar zehatza ere utzi zuen: “Itsasora bota dut neure burua”. Eta joan zen, como en sueños, dormida, vestida de mar.

ENEKO

Noski, hori beste bat da: nola sozializatu suizidioa? Suizidio klasikoetan ohikoak izan dira gutunak eta oharrak. Violeta Parrak Nikanor nebari idatzi zion: “No me suicido por amor. Lo hago por el orgullo que rebalsa a los mediocres. Eta tiro egin zion bere buruari. Dotorezia handiagorik! Suizidio klasikoa: Barne experiencia sozializatu bat.

Bestalde, badago beste modalitate bat, normalean, ez beti, oso oso ondo sozializatzen dena, oso zaindua, dotorea, ingelesa oso, eta da suizidio klasiko shakespearearra, edo sespirianoa: Romeo, Julieta, Casio, Bruto, Ofelia, Otelo,

Cleopatra... Shakespearrek maite zuen suizidioa eta hamaika pertsonaia suizidarazi zituen.

Bai, Historian suizidio eder askoak egon dira. Ederrak eta eredugarriak.

Hain dira ederrak ze orain eta hemen salto egiteko gogoia ematen duen!!!! Honela!!!!

Honela! Orain eta hemen...

Bat-batean zalantzan.

Nik... Ez, ez...ze alde batetik... Baina, bestalde... Ezta pentsatu ere!!

Atzera egiten du ikararen ikaraz une batez.

Ez, beroaldia izan da... Ni ez naiz halakoa... Beroaldi hutsa... Ni hotza naiz, kalkulatzaileria, notarioa... Baina, bestalde, hemen dena dago prest... Terraza eder hau, erlojua, Kronometroa. Altitudea. Haizearen indarra eta norabidea...! Pena litzateke hau guztia ez aprobetxatzea. Alferrik galtzea. Gainera, froga nezake tirabuzoi bikoitzeko inbertso english hori.

Inbertsoa tirabuzoi bikoitzaz estilo Picadilly Circus. Neure ikutua eman, neure ikutu artistikoa. Zeren eta suizidioa ekintza artistikoa ere bada, performance bat artea eta literatura ere zeharkatzen dituen eta pentsamendua bera ere, batez ere orain, XX. mendean Jainkoa hil ostean. Hil da Jainkoa! Hil da Jainkoa! Eta Jainkoa hilik, ez dago aitzakiarik ez kontsideratzeko suizidioa! Hil da Jainkoa! Barra libre! Hil da Jainkoa! Suizidio libre eta gratuito! Dohainik!!!

Telefonoa jotzen hasten da.

Hil da Jainkoa!! Joder, telefonoa! Hil da Jainkoa... Kaka zaharra!!!

Ateratzen du mobila poltsikotik baina ez du begiratzen nor den.

Jon izan behar da. Eta esaten badit damutu dela eta suizidatu nahi duela? Orain? Ez, orain berandu da, galdu duzu tren hori. Orain neu ari naiz historia egiten, ez naiz jada errelatorea, egilea naiz, protagonista.

Telefonoak jotzen jarraitzen du.

ENEKO

Joder! Zer egin behar dut...? Tira, hartuko dut... Alo? Nor da? A, zu zara... (Ahapeka argitu aldera, telefonoa estaltzen) Nire Kabezerako psikiatra da, kabezerako spikiatra! Txiste bat ematen du!. (Berriro telefonoz) Kaixo, zer moduz? (...) Lasai, une batez pentsatu dut bezero bat zinela, bezero astun bat. (...) Esan... (...) Nola hitzordua genuela? Ba sentitzen dut, ahaztu zait erabat. (...) Gainera... gainera... gainera, orain ezin dut... ze... ze... ze suizidatzera noa...

Mobila tapatzen du eta barre egiten du, garaipen bat ospatu beharko balu bezala.

ENEKO

Bai..., hemen jarraitzen dut... (...) Nola nola bururatzen zaidan esatea psikiatra bati suizidatu behar dudala? (...) Zer esan behar dizut, ba? Esan behar dizut terraza eder honetara etorri naizela hiria begiztatzera? Nahiagoko zenuke hori? Ez, ezta? (...) Egia beti, esan ohi duzu, mingarria den arren. (...) Bai... bai... ulertzen dut... (...) Nola neurekoi nartsizista hutsa baino ez naizela? (...) Nola ausartzen zara? (...) Nola ausartzen zara hori niri esatea, nori eta niri, hamalagarren solairutik jausi inbertso bat tirabuzoi bokoitzaz estilo picadilli zircus egiteko puntuan dagoen honi? (...) hamalagarrena bai (...), barkatu...? (...) Nola anomaliak ditudala korteza prefrontal, hipotalamo eta hipocanpoko neurotransmisore serotonergikoetan? (...) Nola ti-ta batean konponduko didazula ajusteak egiten

oxitocinan eta feniletilaminan? (...) Baina zuk ez al dakizu suizidioa dela afera filosofiko serio bakarra? (...) Bai (...) Baina... (...) Nola deprimiturik nagoela? Eta zu? Nola zaude zu? Ordaindu egingo zenuke zuk Internacional Suizidistan sartzeagatik!! (...) Internacional Suizidistan! (...) Baina ez zara inoiz sartuko!! (...) Eta ezin dut jarraitu zurekin denbora galtzen, ze orain denborak berak beste dimentsio bat hartu baitu (...) Agur!!! Eta ez deitu berriro!!

Keinua egiten du mobila eraikinetik behera botatzeko, baina gelditu egiten da azken momentuan. Baretu egiten da, arnasaldia moteldu.

Gorroto dut nagusitasun morala etengabeen erakusten dizun jendea.

Ez gaude Aintzinako Erroman. Badakizue? Aintzinako Erroman, orain 2.000 urte, ezin zen jende guztia suizidatu. Ez. Hiritarra bazinen, eskubidea zenuen zeure buruaz beste egiteko. Baina esklabua edo soldadua bazinen, debekaturik zenuen. Eta, gaur egun, batzuk, berdina nahi dute: psikiatra bazara, ahal duzu; baina ez bazara psikiatra, ezin duzu, falta zaizkizulako oxitocina eta fenile-ez-dakitzer! Popatik!!

Gainera, ez al zaigu bizitza hau suizidio-kolektibo bat bilakatu? Gure zibilizazioak argi berdea piztu dio auto-suntsiketarako martxari. Desagertzera goaz, geologoek eta horrelakoek badakite aspalditik, badakite desagertze batera kondenaturik gaudela. Bakteriak bakarrik geratuko dira bizirik planeta osoan. Orduan, bizitza suizidio zibilizatorioa den honetan, norberaren suizidioak inoiz baino zentzu handiagoa du. Ekintza kamikaze arduratsua talde-harikiri erraldoi honen baitan. Ekarpen ekologiko hutsa. Eta, beraz, proposamen politiko duin bakarra.

Etenalditxo egiten du eta pozarren segitu.

Eta, jakinarazi beharrekoa. Partekatu beharrekoa. Partekatu. Suizidio klasiko soziala. Soziala. Soziala...

Mobila ateratzen du poltsikotik eta zenbaki bat markatzen du.

Nerea, egun on (...) Bai, Eneko, Eneko Azkue, notarioa, kompetentzia, kar, kar. (...) Ederto, bai, ondo? (...) Etxean ere denak ondo? (...) Entzun..., nola esan..., notario bat behar dut... (...) Bai, jakina badakidana notarioa naizena (...) Bai, hori da, notarioa notario bila, kar, kar (...) Ez, ez, oraintxe bertan izan behar da (...) Bai, badakit alde zurretiko zitarekin lan egiten duzula, baina presakako kontua da (...) Mesede handi bat (...) Bai, orain (...) Bi ordu gutxienez? Ados, bi ordu barru. Itxoingo dizut (...) Ez duzu ezer ekarri behar, dena dago prest: terraza eder hau, erlojua, kronometroa, altitu... bueno, bertan kontatuko dizut (...) (...) Apuntatuko duzu helbidea? (...) Bai, apuntatu mesedez: Artola 21, B eskailera, hamalagarren solairua. Hamalagarrena bai (...) Igogailua dago, gero arte...

(Musika.... Can you hear me???)

AMAIERA